

İKİNCİ YABANCI DİL ÖĞRENİRKEN ANA DİLDEN VEYA BİRİNCİ YABANCI DİLDEN KAYNAKLANAN OLUMSUZ AKTARIMLAR

Faik ÖMÜR*

ÖZET

Bu makalede 2008-2009 öğretim yılında Anadolu Liselerinin 10. sınıfında okutulan “Deutsch ist Spitze” adlı ders kitabının ilk üç ünitesinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve nedenleri irdelenmeye çalışılmıştır. Sorunlar ünite ünite ve alt başlıklar halinde ele alınmıştır. Bu konularda gerek dilbilgisi yanlışlıkları, gerek telaffuz ve vurgu yanlışlıkları, gerek yazmada ve gerekse konuşma esnasında yapılan yanlışlıklar incelenmiştir. Bu sorunlar, neredeyse tüm sınıflarda ve farklı okullarda aynı şekilde ortaya çıkan sorunlardır. Çalışmada önce kısaca anadilin ve yabancı dilin tanımı yapılmış, sonra yabancı dil öğrenen kişilerin anadilinden veya birinci yabancı dilden kaynaklanan olumsuz aktarımlar ve hata çeşitleri konu konu örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Kısaca bu makalede Almanca öğrenen öğrencilerin hem Türkçeden hem de İngilizceden yapmış oldukları olumsuz aktarımlar araştırılmış ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dil, Ana dili (L1), yabancı dil (L2), ikinci yabancı dil (L3), olumsuz aktarım

THE DEFINITION OF MOTHER TONGUE AND FOREIGN LANGUAGE WAS WRITTEN SHORTLY AND THEN THE PROBLEMS WHICH AROSE WHILE THE LANGUAGE LEARNERS WERE USING THE NATIVE AND FOREIGN LANGUAGE

ABSTRACT

In this article , it was to tried to determine the problems and their causes which the students face during the first three units of the coursebook named

* Dr., Almanca öğretmeni.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

“Deutsch ist Spitze” which is taught for 10th Grades at Anatolia High Schools in the education year of 2008-2009. These were dealt with unit by unit and subtitles

In these topics, both the mistakes about grammar, pronunciation, intonation and the mistakes which are made at speaking and writing were examined. These problems are nearly the same in all classes and in different schools.

With this work, first, the definition of mother tongue and foreign language was written shortly and then the problems which arose while the language learners were using the native and foreign language were explained step by step with the examples.

To sum up, in this article, the wrong usages of German language learners were searched when they practised both Turkish and English. Finally, we aimed to give suggestions to solve these problems.

Key Words: language, mother tongue, second foreign language, negative interference, learning difficulties foreign language.

1. GİRİŞ

Dil, insanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan, duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü, çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir. (Korkmaz 1992: 43)

İnsanlar doğduklarında bir dili öğrenme yetisiyle doğarlar ve iki yaşına kadar dinlerler, gözlemlerler, taklit ederler, ezberlerler sonra yavaş yavaş hecelelemeye sonra kısa cümleler kurmaya ve nihayet konuşmaya başlarlar. İnsanın başlangıçta annesinden ve yakın aile çevresinden, daha sonra ilişkili bulunduğu çevreden öğrenilen, insanın bilinç-altına inen ve toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dile anadili denir. (Korkmaz 1992: agy)

Yabancı dil ise, insanın ana dili dışındaki diline denir. Yabancı dil ancak bilinçli bir öğrenme sonucunda örneğin bir okulda, bir kursta öğrenilebilir ya da çocukken yabancı bir ortamda yaşarken, oyun içinde öğrenilebilir. (<http://de.wikipedia.org>.)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

İnsanlar anadillerinden sonra yeni bir dil (yabancı dil) öğrenmek istediklerinde veya ikinci bir yabancı dil öğrenmek istediklerinde ister istemez anadilinin yapısından ve özelliklerinden olumlu veya olumsuz aktarımlar (transferler) yapmaktadırlar. Bu aktarım dilbilim ve dilbilgisi alanında ‘Interferenz’ olarak adlandırılır.

Daha çok dilbilimi ve dilbilgisi alanında kullanılan terimin işlevsel anlamı Türkçeye ‘olumsuz aktarım’ olarak çevrilebilir. Bu kelimeyi üç açıdan ele alabiliriz:

1. Bir dil sisteminin (daha önce öğrenilmiş olan) başka bir dil üzerindeki etkisinden kaynaklanan, değişik dillerdeki benzer yapılardan veya farklı dillerle alışkanlık haline gelmiş etkilerle ortaya çıkan hatalar.

2. Yanlış benzerlikler kurma sonucunda ortaya çıkan hatalar. Bir dili öğrenirken o dilin bir ögesiyle daha önce öğrenilmiş olan dildeki öğelerin benzerlik göstermesi. Örneğin aynı şekilde okunan kelimeler- farklı anlamlara gelebilmekte.

3. Kendi anadili içinde aynı sesli sözcüklerin (eşsesli) ve anlam olarak yakın- sözcüklerde yapılan hatalar.([http://lexikon.meyers.de.](http://lexikon.meyers.de))

Anadilini öğrenen bir kimse ile yabancı dil öğrenen bir insanın yaptıkları yanlışların farkı nedir? Anadilinde yanlış yapan insan, yaptığı yanlış öğrenince bunu ana dili duygusu sayesinde hemen düzeltebiliyor. Ancak, yabancı dil öğrenen insan hatalarını öğrenebilir ve bazılarını düzeltebilir. Diğer hatalarını yardım almaksızın düzeltemez. Bunun değişik nedenleri olabilir.

1. Anadilindeki yapıya istinaden yabancı dil öğrenen kişi yanlış, doğru olarak sanıyor. (Olumsuz aktarım)

2. Yabancı dil öğrenen kişi henüz öğrenmediği bir kuralı veya istisnayı farklı bir durumda öğrendiği kuralla açıklamaya çalışıyor. (Genelleme yapmak) Bunu daha çok çocuklar yapıyor. Yeni bir yapı öğrenirken daha önce öğrendikleri yapıyı, her duruma uydurmaya çalışıyorlar.

3. Yabancı dil öğrenen kişi bazen de derste veya ders materyallerinde soyut şeyler öğretildiği için olumsuz aktarım yapıyor.

Olumsuz aktarımlar şu şekilde karşımıza çıkar:

Kelime dağarcığı yanlışları (lexikal yanlışlar)

– Deyim aktarım hataları, atasözlerinde ve sözel anlatımda.(kontekst-bağlam hataları)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 4/3 Spring 2009

-
- Basit gramer yanlışları (hal eki, tamlama yanlışları vs.) (üslup hataları)
 - Cümle yapısında (sentaksta) yapılan yanlışlar.
 - Telaffuzda ve vurguda yapılan yanlışlar (fonetik hatalar)
 - Yazım yanlışları. (<http://wiki.zum.de>)

Aslında birbirine benzeyen dillere bakıldığında olumlu transferin gerçekleşmesi beklenir. Yani avantajlarının dezavantajlarından fazla olması gerekir. Böylece kişi ikinci yabancı dil öğrenirken birinci öğrendiği yabancı dile başvurur ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için olumlu transferler yapar. (bkz. Reinfried 1998: 38). Burada kişinin ana dilinin etkisini de unutmamak lazım. Ana dili İngilizceye ve Almancaya ne kadar yakınsa, benzerlikleri ne kadar fazla ise olumlu transfer de o kadar fazla olması beklenir. Eğer ana dili İngilizce ve Almancaya uzaksa yani Hint-Avrupa dil ailesine ait bir dil değilse, örneğin Türkçe gibi, o zaman İngilizce ve Almanca kişi için çok benzer diller olarak kabul edilecektir. Kişi bazen bazı alanlarda öğrenmeyi kolaylaştırmak için ana diline başvuracaktır. Eğer bu benzerlik Almancada da mevcutsa o zaman o yapıyı daha kolay kavrayacaktır (bkz. Hufeisen / Neuner 2000: 15).

Ana dildeki alışkanlıklar yabancı dile aktarılmaya çalışılır. Eğer bu alışkanlıklar veya benzerlikler yabancı dilde var ise o zaman öğrenmeye olumlu katkıda bulunacak, öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Eğer yabancı dil aktarımı yapılan alışkanlıklara benzemiyorsa o zaman öğrenme sürecini olumsuz etkileyecek, bu durumda da ortaya olumsuz aktarımlar çıkacaktır. Kişi öğrenme gücünüyle karşı karşıya kalacaktır. (bkz. Lado 1967: 299)

Ana dili (L1) ile hedef dil (L2) arasında dilbilimsel olarak benzerlik varsa burada olumlu transferden bahsedilir. Ve bu benzer alanlar kişi tarafından kolay öğrenilir, fazla hata yapmaz. Diğer taraftan ana dil (L1) ile hedef dil (L2) arasında büyük farklılıklar varsa, o zaman bu durum kişiye olumsuz aktarımlar yaptırır (Edmondson / House 1993:210).

2.

Aşağıda bu tanımlar ışığında Anadolu Liselerinde 2008-2009 öğretim yılında 10. Sınıflarda okutulan “Deutsch ist Spitze” adlı ders kitabının ilk üç ünitesinde öğrencilerin yaptıkları yanlış aktarımlar (olumsuz öğrenme) sonucu ortaya çıkan hatalar örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Her ünite ve alt başlıkları yukarıda verilen olumsuz aktarımlar ışığında irdelenmiştir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

2.1 1. Ünite: Das sind wir

a- Sich vorstellen

- Hallo! Ich bin/ Ich heiße...../ Mein Name ist

Bu cümlelerde okumada (telaffuzda) ve yazımda yanlışlar yapılıyor. Örneğin; **heiße** sözcüğünü **heibe** diye okuyorlar, çünkü **alfabeyi** henüz öğrenmedikleri için **ß (eszett)** harfini Almancada nasıl okunacağını bilmiyorlar ve bunu Yunancadaki **beta** sanıyorlar ve onun için bu harf “**be**” sesi olarak telaffuz ediliyor.

- İkinci yanlış **heiße** sözcüğündeki “**ei**” çift ünlüler “**ay**” diye okunur. Bu kelimenin okunuşu birçok defa tekrarlanmasına rağmen kolay kolay doğru telaffuz edilemiyor. Bu konuyla ilgili daha sonra alfabe öğretilirken çok alıştırma yapılmasına rağmen ileride yine yanlış telaffuzlara rastlanıyor.

- mein-Name-ist sözcüklerinde yapılan yanlışlar:

Mein sözcüğü “**ei**” çift ünlülerinden dolayı “**mayn**” diye okunur. Fakat bu sözcük öğrenciler tarafından “**meyn**” diye okunuyor. Mein sözcüğünün doğru okunuşu bir derste en az üç kere tekrarlanıyor. Yinede sonraki derslerde aynı kelime yanlış telaffuz ediliyor.

- “**Name**” sözcüğü İngilizceyle aynı yazılıyor, fakat farklı telaffuz ediliyor. Öğrenciler bu sözcüğü İngilizcedeki gibi “**neym**” olarak okuyor. Hâlbuki bunun böyle okunmayacağı en baştan öğrencilere söylenmiştir.

- “**Name**” sözcüğü Almancada büyük yazılır. İsimler, özel ve tür isimleri her zaman büyük yazılır. Bu kural da hemen ilk derslerde öğrencilere söyleniyor ama İngilizcede ve Türkçede tür adları küçük yazılır öğrenciler burada olumsuz aktarım yapıyor.

- “**heißen**” fiilinin tam karşılığı ne İngilizcede ne de Türkçede var. Bu fiil konuşurken veya yazarken tercih edilmiyor.

b- **sich begrüßen und sich verabschieden**

sich begrüßen:

- Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! Hallo! Selamlaşma kalıplarında sadece yazım hatası yapılıyor. İsimler küçük harfle yazılıyor. Telaffuzda hata yok.

sich verabschieden:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

- Auf Wiedersehen! Tschüs! Bis bald! Bis später! Bis gleich! Bis morgen! Bis dann! Alles Gute! Mach's gut! Gute Nacht! Schlaf gut!

Bu kalıpların telaffuzunda sorunlu kelimeler şunlar: Wiedersehen- später- gleich- sebebi de çift ünlülerin ve “ä” nin olması. Bu sözcükler birkaç alıştırımdan sonra düzgün olarak telaffuz ediliyor. Ancak anlam hatası yapılan sözcükler de var. Öğrenciler Türkçe düşündükleri için vedalaşırken de Guten Tag! veya Guten Abend! kalıplarını kullanıyorlar. Hâlbuki bu sözcükler Almancada sadece selamlaşma kalıplarındır. Türkçede birisini selamlarken de ayrılırken de “İyi günler!” denir. Bu yüzden öğrenciler bu hatadan uzun süre kurtulamıyorlar. Burada bir başka hata Gute Nacht! Kalıbının da selamlaşma sözcüğü olarak kullanılması. Hâlbuki bu Almancada bir vedalaşma kalıbıdır. Bu kalıpta yapılan diğer bir hata ise çekim hatasıdır. Gute Nacht! kalıbı da Guten Tag! ve Guten Morgen! gibi çekimleniyor. Öğrenciler **Guten Nacht** diye çekimleniyor. Aradaki fark görülemiyor. Bu kelimenin gramer olarak değil, yapı olarak böyle öğrenilmesi gerektiği tavsiye ediliyor. Daha sonra da öğrencilere neden böyle çekimlendiği açıklanıyor.

c- Nach dem Befinden fragen. Birisinin halini-hatırını sorma cümleleri

- Wie geht es dir? Wie geht es Ihnen?

Danke, es geht mir gut. Und dir?/ Und Ihnen?

Telaffuz hataları: “**wie**” kelimesi w-i-e diye okunuyor burada “**e**” sesi okunmaz. Geht kelimesinde “**h**” vurgulanmaz. Oysa bu harf öğrenciler tarafından vurgulanarak okunuyor. “**Ihnen**” kelimesindeki “**h**” vurgulanmaz bu da yanlış telaffuz ediliyor. Nasılsın sorusuna teşekkür ederim iyiyim ya sen? diye karşılık verilir Türkçede. İngilizcede de and you? Öğrenciler bunun Almancada da böyle olacağını düşünerek und du? diye kısa soru şeklinde soruyorlar. Oysa Almancada bu “und dir?/ veya kibar siz şahıs zamirine göre und Ihnen?dir. Bunun **es geht** soru kalıbının her zaman yönelme ad durum eki aldığı için sana/size olduğu belirtiliyor ama bu hata kolay düzeltilemiyor.

d- Nach dem Wohnort und nach der Herkunft fragen. Birisine nerede oturduğunu ve nereli olduğunu sorma

Nerede oturuyorsun? Veya nerede yaşıyorsun soru cümlesinde yapılan hatalar:

Wo wohnst du? Wo wohnen Sie? Ich wohne in Ankara.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 4/3 Spring 2009

Bu soru cümlesinde daha çok telaffuz hataları yapılıyor. “wo” soru kelimesi “wu” diye okunuyor öğrenciler tarafından. Wohnst du veya wohnen Sie soru kelimesindeki wohn- fiilindeki “h” vurgulanmaz ama vurgulanarak okunuyor. Yazım yanlış olarak “Sie” höflich (kibar) siz kişi zamiri Almancada her zaman büyük yazılır. Bu zamir de öğrenciler tarafından küçük yazılıyor. Bu durumda kibar “siz” zamiri çoğul “sie” onlar kişi zamiriyle karışıyor. Eylemi kimin yaptığı değişmiş oluyor. Siz nerede oturuyorsunuz? Yerine “onlar nerede oturuyorlar” oluyor. İngilizcede yazımda kibar “siz” ile sen ve çoğul siz aynı kelimelerle “you” olarak ifade ediliyor. Dolayısıyla İngilizcede zamir küçük yazılıyor. Buradan olumsuz aktarım yapılıyor.

- Ich wohne in Ankara. “in” edatı çoğu zaman kullanılmıyor. Hâlbuki İngilizcedeki karşılığı da aynı. *I live in Ankara*. Veya bazen in yerine “aus” edatı kullanılıyor öğrenciler tarafından. Yanlış sözcük kullanımı.

- **Woher kommst du? Woher kommen Sie?** *Ich komme aus der Türkei/ aus der Schweiz. Ich komme aus Deutschland. Ich komme aus Berlin. Aus Adana.* Bu cümlelerde aus der Türkei/ aus der Schweiz da istisna ülkeler. Artikeli olduğu için çekim eki alırlar ve “die” olan Artikel Dative dönüştüğü için “der” olur. Buradaki hal eki (belirli Artikel die –der olarak değişiyor) bu konu öğretilmediği için Öğrenciler bunu kolay kavrayamıyorlar. Bunu da kalıp olarak ezberlemeleri gerektiği söyleniyor. Daha sonra hal ekleri anlatıldığında nedenini anlıyorlar. Burada yapılan diğer bir yanlış aktarım da İngilizcedeki yapının düşünülmesinden kaynaklanıyor. İngilizcede “I come from Germany in Berlin” diye söyleniyor. Yani geldiğim ülke için **from** ama o ülkenin şehri belirtilirken **in** edatı kullanılıyor. Oysa Almancada her ikisi için de “aus” edatı kullanılır. “Ich komme aus Deutschland, aus Berlin”.

- “Ich wohne in der Atatürkstraße” cadde veya sokak belirtilirken de cadde çekimlenir, çünkü Artikeli var. Die Straße Dativ ad durum eki aldığından in derstraße olur. Bu cümlede sadecein....straße olarak kullanılıyor “der” hal eki kullanılmıyor.

e- Das deutsche Alphabet- Das ABC Alman alfabesinde yapılan hatalar:

- İngilizce alfabe ey-bi-si diye başlıyor oysa Almanca a-be-tse diye başlıyor ve alfabedeki harfler aynı olsa da telaffuzları farklı. Örneğin

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

İngilizcede	Almancada
A(ey)	a
B(bi)	b (be)
C(si)	c (tse)
D (di)	d (de)
E (i)	e (e:)
F(ef)	f (ef)
G(ci)	g (ge)
H(eyç)	h (ha)
İ (ay)	i (i)
J(cey)	j (yot)
K (key)	k (ka)
L (el)	l (el)
M (em)	m (em)
N (en)	n (en)
O (ou)	o (o)
P (pi)	p (pe)
Q (qü)	q (qu)
R(ar)	r (er)
S(es)	s (es)
T (ti)	t (te)
U(yu)	u (u)
V(vi)	v (fau)
W(double yu)	w (ve)
X(eks)	x (iks)
Y(way)	y (üpsilon)
Z(zed)	z (tset)

Şimdi bunlara birkaç örnek:

Almancada “und”(ve bağlacı) (und diye okunur) oysa öğrenciler tarafından bu and (çünkü İngilizcede u harfi a diye) okunur.

Mein (mayn diye okunur) meyn diye okuyor öğrenciler

Lernen (lernen diye okunur) lörnen diye okuyor öğrenciler

Name (na:me diye okunur) neym diye okuyor öğrenciler

Spielen (şpi:len diye okunur) spilen diye okuyor öğrenciler

Schläft (şleft diye okunur) schlaft diye okuyor öğrenciler

Zwei (tsway diye okunur) zwei diye okuyor öğrenciler

International (internatsyonal diye okunur) interneyşinil diye okuyor öğrenciler

Sport (şport diye okunur) sport diye okuyor öğrenciler

f- Die Zahlen sayılar 0-100. Sayılar

- 0’dan 20’ye kadar sayılarda öncelikle telaffuz hataları yapılıyor. Örneğin; zwei- z sesi tam olarak çıkarılamıyor. Yine z ile başlayan **zehn** ve 13’ten 19’a kadar olan sayılarda geçen 10 sayısı tam olarak telaffuz edilemiyor. 12 sayısı da zor telaffuz ediliyor.

- Yazım hataları: **Drei** sayısı *drie* diye yazılıyor. **Sieben** sayısı *seiben* diye yazılıyor. 13’ten 19’a kadar olan sayılarda önce birler basamağı okunur sonra onlar basamağı. Öğrencilere bu sayıların İngilizcedeki gibi okunduğu söyleniyor ama yine de hata yapılıyor. İngilizcede *thirteen- fourteen...* Almancada **dreizehn- vierzehn** diye okunuyor. Aynı şekilde yirmiden- 99’a kadar olan sayılarda yine önce birler basamağı okunuyor sonra onlar basamağı ancak birler basamağını okuduktan sonra araya bir de **und** “ve” bağlacı giriyor. Bu, İngilizcede ve Türkçede böyle değil. Onun için 20’den 99’a kadar olan sayılarda gerek yazımda gerekse konuşmada çok hata yapılıyor. Çünkü İngilizcede *21=twenty-one, 45=fourty-five* Türkçede olduğu gibi önce onlar basamağı okunuyor sonra birler basamağı. Oysa Almancada önce birler basamağı sonra “**und**” bağlacı sonra onlar basamağı **21= Einundzwanzig, 45=fünfundvierzig**.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

- Yazım hatalarına örnekler:

21=einundzwanzig öğrenciler *einsundzwanzig* şeklinde yazıyorlar veya okuyorlar.

16=sechzehn öğrenciler bunu *sechszehn* şeklinde yazıyor veya okuyor, **17=siebzehn** sayısını öğrenciler *siebenzehn* şeklinde yazıyor veya okuyor, **30= dreißig** sayısını öğrenciler *dreizig* şeklinde yazıyor veya okuyor, **60= sechzig** sayısını *sechzig* şeklinde yazıyor veya okuyor, **70=siebzig** sayısını *siebenzig* şeklinde yazıyor veya okuyorlar.

2.2 2. ÜNİTE: IN DER SCHULE (Stundenplan-Schulfächer- Wochentage-Schulsachen- Nach der Zeit fragen- Pluralformen- Kardinalzahlen-Ordinalzahlen) Okulda: Gün adları, ders adları, okul eşyaları, ders programı- saatler- sıra sayılar- çoğul ekleri

a- Die Wochentage und der Stundenplan

- Haftanın günlerinde telaffuz hatası yapılan günler: **Dienstag** bunu *di-ens-tag* diye okuyorlar **Freitag**- *freitag* diye okuyorlar.

- Ders adları kolay öğreniliyor ve bu kelimelerde az telaffuz hatası yapılıyor. Bunun sebebi bazı ders adlarının hem İngilizcede hem de Türkçede aynı okunmasıdır. Örnek; fizik, matematik vs.

- Hangi gün hangi dersin olduğunu veya kaçınıcı saatte olduğunu söylerken ya da yazarken sıra sayılarında hata yapılmakta. Ona kadar sıra sayılarının öğrenilmesi gerekiyor ama yine de birinci saatte demek istediğinde **in der ersten Stunde** yerine *in einsten Stunde* yazılıyor veya söyleniyor. **In der dritten** yerine *dreite Stunde* diye yazılıyor veya söyleniyor. Burada İngilizceden farklı olan birinci ve üçüncü sıra sayılarıdır. Diğerleri kökünü korur ve te(n) eki alır. Bir günde bir dersten eğer 2 veya daha fazla ders saati sürüyorsa çoğul yapması gerekir. Örneğin *ich habe zwei Stunden-drei Stunden Deutsch* yerine **drei Stunde** diye yazılıyor. Hâlbuki aynı durum İngilizcede de geçerli. *Two hours- three hours*.

b- Saatler konusunda ise yapılan yanlışlar şu şekilde gruplandırılabilir:

- Tam saatlerde mutlaka **Uhr** kelimesini kullanmamız gerekiyor. *Wie spät ist es jetzt? Es ist neun Uhr*. Öğrenciler **Uhr** kelimesini kullanmıyor.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

- Buçuklarda Almancada söylenmek istenen saatin bir fazlası söylenir. Es ist **halb neun (8.30 Uhr)** Fakat öğrenciler Türkçe düşündüklerinden hemen sayıyı söylüyorlar *es ist halb acht* diye söylüyorlar o zaman da saat 7.30 anlamına geliyor. Bazen de İngilizce düşünüp 8.30'u **es ist halb nach acht** diye söylüyorlar. Hâlbuki Almancada buçuklarda **nach** kavramı yok.

- Çeyrek var veya çeyrek saatlerde ise sadece 12'den büyük saatlerde es ist Viertel nach vierzehn (14.15) söylüyorlar oysa 12'den büyük saatlerde yine 12'ye göre söylememiz gerekiyor yani saat ikiyi çeyrek geçiyor deriz *ondördü çeyrek geçiyor* demeyiz. Ya da saat 16.45 **Es ist Viertel vor fünf** deriz oysa öğrenciler *Viertel vor siebzehn* diyor.

- ...dakika geçiyor veya dakika var bölümünde yine çeyrek saatlerde yapılan hatalar yapılıyor. 12den büyük sayılar aynen okunuyor. **18.10 Es ist zehn nach sechs.** Öğrenciler *es ist zehn nach achtzehn* diye okuyorlar ya da *sechs nach zehn* tamamen anlamı değiştirmiş oluyorlar.(10.06)

- “Wann” veya “Um wieviel Uhr ...?” sorusu ile başlayan soruların cevabında **um** edatını kullanmayı unutuyorlar. *Ich gehe um acht Uhr in die Schule. Die Schule beginnt um neun Uhr.*

- Okul eşyalarının telaffuzunda hata yok. Ancak Artikellerinin tamamını öğrenenlerin sayısı az. Çoğulları sorulduğunda da tamamını yapan çok az öğrenci oluyor.

- Okuma parçasında geçen kelimelerdeki telaffuz ve yazım yanlışları:

- Text-text, Dialog- dialogue, kosten-cost, Datum-date, lernen-learn, automatisch-automatic, Hobby- hobby.

2.3. 3. ÜNİTE Familienmitglieder- Wohnung- Teile einer Wohnung- Körperteile- Zimmer- Möbel- Jemanden beschreiben- Aile-üyleri- Evin Bölümleri ve Ev Eşyaları- vücut organları- birini tasvir etmek-

- Akrabalık isimlerinde Artikelleri öğrenmemekten kaynaklanan çekim ekleri hataları yapılıyor. **Hast du einen Bruder? Hast du eine Schwester? Hast du ein Kind?** soruları *haben* yardımcı eyleminden dolayı *Akkusativ* hal ekine göre çekimlenir. Dolayısıyla Artikeli **der** olan isimler **ein-en-meinen-keinen** olarak çekimlenir. Artikeli **die** olan isimler **eine-meine-keine** olarak çekimlenir. Artikeli **das** olan isimler **ein-mein-kein** olarak çekimlenir. Bu çekimlerde hata yapılıyor. Çoğulda ise ein/e belirsiz Artikel olmaz ama meine-deine-keine olabilir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

- Telaffuz hataları: der Vater İngilizcede father dır ve İngilizce de telaffuz edildiği gibi okunuyor. Diğer yanlış telaffuz edilen kelimeler şunlardır: Mutter- mother, Bruder- brother, Familie-family, Foto- photo, Onkel- uncle, Sohn-son, Mann-man,

- Kişilerin dış görünüşü, tasviri ile ilgili olumsuz aktarımlar:

- Organ adları ve bazı sıfatlar yanlış telaffuz ediliyor. Das Haar- hair, Nase-noise, dick-thick,

- Bazı renkler yanlış telaffuz ediliyor veya yazılıyor: braun-brown, weiß-white, grau-grey, grün-green, blau-blue, alle-all,

- Evin bölümleri ve eşyalar konusunda ise eşyaların adlarını öğreniyorlar ancak ne nerede bulunuyor kısmında hatalar oluşuyor. Öğrenciler öğrenmeleri gereken **dokuz Präpositionu** (edatlar) öğreniyorlar ancak doğru yerde kullanamıyorlar. Bazen İngilizce düşündüklerinden bazen de Türkçe düşündüklerinden yanlış edat seçiyorlar. **Örneğin Wo ist das Bild?** Cevap *An der Wand.* olması gerekirken öğrenciler İngilizce düşündüklerinden *on the wall* (auf der Wand) olarak soruyu cevaplıyorlar.

- Öğrenciler eşyaların çoğul hallerini oluşturmakta zorlanıyor. Çünkü Almancada isimlerin çoğul halleri İngilizceden fazla. Ayrıca Almancada ismin çoğul halleri de fazla. Bu yüzden biraz ezbere dayandığından zorlanıyorlar.

- Telaffuz hataları. Evin bölümleri ile ilgili olarak: Flur-floor, das Bad-bath , praktisch-practical, romantisch-romantic, das Bett-bed, Lampe-lamp,

- Kendi odasından ve kısaca hobilerden bahsetme.

- Telaffuz ve yazım yanlışları: Musik- music, Computer (telaffuz farklı)-computer, Stein-stone, Poster- poster, Karte- card, Freund-friend,

3. SONUÇ

Anadolu Liselerinde ikinci yabancı dil olarak Almanca öğrenen öğrencilerin karşılaştıkları sorunları özetlemek gerekirse şu başlıklar altında toplayabiliriz:

- 1- Telaffuz (fonetik) hataları
- 2- Şekil bilgisi (morfoloji) hataları.
- 3- Cümle bilgisi (sentaks) hataları.
- 4- Kelime hataları

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

- 5- Anlam (semantik) hataları
- 6- Yazım hataları

3.1. Telaffuz hataları

Birbirine çok benzeyen bu diller (İngilizce-Almanca) Hint-Avrupa dil ailesinden ve çekimli diller grubundan gelmektedir. Ancak birçok noktada birbirinden farklılıklar gösteriyorlar. Bu farklılıkların en başında telaffuz geliyor. Öğrenciler İngilizce bilmenin avantajıyla Almanca kelimeleri de İngilizce telaffuz biçimiyle okumaya başlıyorlar ve yanlış yaptıklarında bu yanlıştan kolayca kurtulamıyorlar. Yine aynı yanlışları sürdürüyorlar. Bunun için Alman alfabesi öğretilirken üzerinde çok durmalı ve hemen geçmemeli. Mümkün olduğu kadar ses çalışması artikülasyon çalışması yapılmalı ve harflerin çıkış yerleri ve söyleyiş biçimleriyle vurguları tam öğrenilmeden geçmemeli. En sık rastlanan telaffuz yanlışlarını şu şekilde sınıflandırabiliriz:

Almanca “c” sesi tam telaffuz edilemiyor. “e” sesini İngilizce ile karıştırılıyor ve “i” diye telaffuz ediliyor. “j” (yot) sesini y olarak değil çoğu zaman Türkçedeki gibi “j” olarak telaffuz ediliyor, “pf” ile başlayan ünsüzler “f” diye okunur Pflaume=flaume öğrenciler Pflaume diye okuyorlar. “v” sesi (fau) diye okunur ve genellikle “f” diye okunur verloren=ferloren öğrenciler ve diye okuyorlar. Özellikle “z”(tset) sesini çıkarmada zorlanıyorlar. Zwei- zehn- ziehen- zahlen gibi sözcüklerde olduğu gibi.

3.2. Yazım yanlışları

Harflerin doğru telaffuzları öğrenilmediği zaman yazmada da aynı sorunlar kendini gösteriyor.. Kelimeler duyuldukları gibi yazılıyorlar. Yani ya İngilizce yazım kurallarına göre ya da Türkçe kurallarına göre. Oysa birkaç kural öğrenildikten sonra problem kendiliğinden çözülecektir.

Örnek;

Schule (ş) sch harfleri ş diye okunur

Stunde (ştunde) s harfinin yanında ünsüz bir harf varsa genellikle s sesi ş diye okunur.

Spielen (şpielen)

Wohnen(woonen) Almandada Dehnungs “h “ var. “H” den önce bir ünlü varsa “h” kendinden önceki heceyi uzatır ve o “h” sesi vurgusuz okunur. Wohnen

Drei (dray) Almandada “ei” çift ünlüleri “ay” diye okunur.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Neun (noyn) “eu” çift ünlüleri “oy” diye okunur

Auch (auh) burada “c” sesi vurgulanmaz

Ecke (eke) “ck” sesi “k” diye okunur

Deutschland (doyçland) tschüs (çüs) “tsch”
ünsüzleri “ç” diye okunur

Sehen (zeen) “s” sesinin yanında ünlü bir ses varsa o zaman
“s” sesi “z” diye okunur

Sie (zi)

Später (şpaeter) “s” ünsüzünün yanında “p” ünsüzü var “s” ş
diye okunur ayrıca A Umlaut noktalı a sesi de kapalı “e” (ae) diye
okunur

Läuft (loyft) noktalı “a” nın yanında “u” varsa äu=oy diye
okunur

Ayrıca Almancada isimler (hem özel isimler hem de Artikeli
olan her isim) büyük harfle yazılır. Öğrenciler İngilizcede tür adlarının
küçük yazıldığını bildikleri için Almancada da böyle olacağını
düşünüyorlar ve zor da olsa zaman geçince doğru yazmayı
öğreniyorlar.

3.3. Morfoloji –şekil bilgisi hataları

İngilizceye yapı bakımından benzeyen Almanca, gramer
yönünden çok farklılıklar gösteriyor. Özellikle Almancadaki belirli
Artikellerin olması hem isim çekimlerini hem de sıfat çekimlerini
etkiler. Eğer öğrenci isimlerin Artikellerini bilmiyorsa hal eklerini
(Akkusativ- Dativ-Genitiv) de yapamamaktadır. Ayrıca sıfatların
çekimleri de çeşitlilik gösterdiğinden bu konuda zorlanmaktadırlar.
Belirli Artikel tekil isimlerle yapılan sıfat çekimleri, belirsiz
Artikellerle yapılan sıfat çekimleri, çoğul belirli Artikellerle yapılan
sıfat çekimleri, Artikelsiz çoğul isimlerle yapılan çekimler, iyelik
zamirleriyle yapılan sıfat çekimleri. Bu konu çok karmaşık geliyor
öğrencilere.

3.4. Zamanlarda yapılan hatalar

Präsens(şimdiki zaman -geniş zaman) Almancada fiiller
Präsens (şimdiki) zaman ekinden sonra şahıs ekleri alır. Ich-e, du-st,
er/sie/es-t, wir-en, ihr-t, sie-en. İngilizcede sadece 3. Tekil kişi
he/she/it (es-s-ies) eklerinden birini alır. Bu yüzden fiil çekiminde de
zorlanılıyor.

Geçmiş zaman Partizip Perfekt yapılırken “haben” ve “
sein” fiillerinin ne zaman, nasıl çekimleneceğini zor kavranılıyor.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Modal fiilerin çekiminde 1. ve 3. kişiler aynı çekimlenir. Oysa öğrenciler diğer fiillerde olduğu gibi “ t” eki getiriyorlar. Ich kann- du kannst- er kann (kannt yanlış)

3.5. Sayılarda yaptıkları hatalar

Almancada 13-99 arası sayılarda önce birler basamağı sonra 10’lar basamağı okunur. Bu durum İngilizcede sadece 13-19 arası sayılarda olur. 21’den sonra ki sayılarda, Türkçede olduğu gibi, önce onlar basamağı sonra birler basamağı okunur. Ayrıca tarih okumada da hatalar yapılıyor. İngilizcede 1990 tarihini okurken 19-90 diye okuyoruz. Oysa Almancada 19x100- 90 diye okuyoruz.

Almancada ayrılabilen ve ayrılamayan fiiller var. Öğrenciler ayrılabilen fiillerde öneki (Präpositionu veya kelimeyi) Gegegenwart ve Imperfekte cümlelerin sonuna atmıyor. **Ich ziehe mich an-(doğru)** **Ich anziehe mich** (yanlış) ya da **Ich sehe fern-(doğru)** **ich fernsehe** (yanlış) diye çekimliyorlar.

Yan cümle kurarken kullanılan bağlaç yan cümlelerin başında bulunur ve yan cümledeki çekimli fiil cümlelerin sonunda bulunur (weil-wenn) gibi cümlelerde. Ich gehe nicht ins Kino, weil ich kein Geld **habe**. Ich gehe schwimmen, wenn es warm **ist**.

3.6. Sentaks-söz dizimi hataları

Almanca cümle dizilişi şimdiki zamanda ve Imperfekte Subjekt+Prädikat+Objekt şeklindedir.

Partizip Perfekt ve Plusquam Perfekte ise S+haben veya sein fiilinin kişiye göre çekimlenmiş hali+ Objekt+ Fiilin Perfekt hali.

Öğrenciler cümle kurarken fiillerin şimdiki zamanda kişiye göre (tıpkı Türkçede olduğu gibi okuyorum-okuyorsun-okuyor-okuyorsunuz-okuyorlar) çekimlendiğine dikkat etmiyorlar. İngilizcedeki gibi neredeyse bütün kişilerde aynı çekim ekini kullanıyorlar. Örnek; “Ich gehe heute ins Kino.” cümlesini “Ich gehen” veya “Ich gehst heute in Kino” şeklinde ifade ediyorlar. İsimler Präpositionlarla birlikte çekimlenir. Bunların bazısı sadece Akkusativ, bazısı sadece Dativ, bazısı Genitiv, bazısı hem Akkusativ hem de Dativ alır. Bunlara dikkat etmediklerinden Präpositionları yalın halde kullanıyorlar. İngilizcede “I go to Ankara.” cümlesinde olduğu gibi “go” fiili 3. Kişi tekil şahıslar dışında bütün kişilerde “go” olarak çekimlenir “to” Präpositionu da aynı şekilde kalır. Dolayısıyla bu yapıya benzer cümleler kurulmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

a- Öğrenciler ikinci yabancı dili öğrenmeden önce, ikinci yabancı dilin neden gerekli olduğunu ve onlara ne gibi bir fayda sağlayacağı konusunda aydınlatılmalı ve onların bu yönde teşvik

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

edilmeleri, motive edilmeleri gerekir. Aksi halde, zaten bir dili zor öğrenen öğrenciler, ikinci yabancı dile soğuk bakarlar, ondan korkarlar ve özellikle o dile ön yargılı bakmalarına sebep olur. Avrupa'da ve dünyada kendi akranlarının birçoğu ikinci bir yabancı dili öğrendikleri vurgulanmalı. Yabancı dil öğrenmek sadece o dili öğrenmek anlamına gelmediği, o dili konuşan ulus(ların)un kültürünü, dünyaya bakış açılarını ve dünyayı nasıl algıladıklarını da öğrenmek olduğu vurgulanmalı.

b- Almanca, İngilizce ile aynı dil ailesinden olduğu için benzer taraflarının çok olduğu söylenmeli. Ancak benzerliklerin onları hata yapmaya yönelteceği de vurgulanmalı. Bunun için ilk derslerden itibaren benzerliklere daha çok dikkat etmeleri gerektiği belirtilmeli, bu benzerliklerden yararlanmanın öğrenme sürecini olumlu yönde değiştireceğini, hızlı ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşeceğini söylemeli.

c- Dilin kendisinden çok işlevi üzerinde durulmalı, yani dilin bir iletişim aracı olduğu, insanlar arasında iletişim kurmaya yarayan en önemli bir vasıta olduğu hatırlatılarak gramer üzerinde fazla durulmamalı, daha çok dinleme-anlama, konuşma, yazma ve okuma-anlama becerilerini eşit derecede geliştirmeye yönelik adımlar atılmalı, onları eşit derece geliştirecek alıştırmalar yapılmalı.

d- Görsel ve işitsel araçlardan, metinlerden, sunumlardan faydalanılmalı (şarkı sözleri, tekerlemeler, bilmece gibi kaynaklardan faydalanmalı). Bunlar daha hızlı ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştiren öğelerdir.

e- İngilizce ve Almanca birbirine benzeyen diller olduğu için özellikle telaffuz çalışması üzerinde çok durulmalı. Yazılışları aynı okunuşları farklı olan veya yazılışları farklı, okunuşları birbirine yakın olan kelimeler üzerinde durulmalı, dikkatleri bu kelimeler üzerine çekilmeli. Örneğin;

der Name	name	
lernen	learn	
das Jahr	year	
alt	old	
jung	young	
der Sport	sports	
die Tomate	tomato	
tausend	thousand	gibi.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

Sonuç olarak ikinci bir yabancı dili öğrenmek için harcanan zaman ve çaba, ilk öğrenilen dile harcanandan daha az olacağından bunu iyi değerlendirerek ikinci yabancı dili en kısa sürede öğrenmek için daha önce edindiğimiz tecrübelerden ve metotlardan da faydalanarak İngilizceye benzeyen Almancayı kolay öğrenebilecekleri anlatılmalı. Ancak avantaj olması gereken noktaları dezavantaja çevirmemek için de dikkatli olmaları gerektiği belirtilmeli. Ayrıca lisede öğrendikleri ikinci yabancı dili ileride üniversite öğrenimi sırasında da devam ettirmeleri gerektiği, bunu daha ileriye götürmeleri gerektiği de anlatılmalı. Bunun iş hayatında da insana çok avantajlar sağlayacağı belirtilmeli ve böylece öğrenciler ikinci yabancı dili severek, isteyerek öğrenecekler ve başarılı olacaklardır.

KAYNAKÇA

- AKSAN, D. (1987). Her Yönüyle Dil. Türk Dil Kurumu Yay., Ankara.
- ARIKAN, N./ Yenal, G./ Taşpınar, G. (1999). Altın Sözlük. Altın Kitaplar Yay.
- <http://lexikon.meyers.de/wissen/Interferenz>
- <http://wikipedia.org/wiki/Fremdsprache>
- <http://wiki.zum.de/Fehleranalyse>
- HUFEİSEN, B. / NEUNER, G. (2000). Mehr als eine Fremdsprache effizient lernen: Tertiärsprachen lehren und lernen in Europa. Beispiel: Deutsch als Fremdsprache nach Englisch. Graz: Council of Europe / Goethe- Institut.
- JUHASZ, J. (1970) : Probleme der Interferenz. München. Max Hueber Verlag.
- KORKMAZ, Z. (1992). Gramer Terimleri Sözlüğü. TDK Yay. Ankara
- LADO, R. (1967). Moderner Sprachunterricht. Eine Einführung auf wissenschaftlicher Grundlage. München: Max Hueber Verlag.
- Langenscheidts Schulwörterbuch. Englisch- Deutsch, Deutsch- Englisch.(1987). Langenscheidt- Redaktion. Berlin- München- Wien- Zürich.
- MEB-Komasyon. (2008). Deutsch ist Spitze. Uniprint İstanbul.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/3 Spring 2009*

-
- RAINFRIED, M. (1998). Transfer beim Erwerb einer weiteren romanischen Fremdsprache. In: MEIBNER, F. / J. - REINFRIED, M. (Hrsg) (1998). Mehrsprachigkeitsdidaktik. Konzepte, Analysen, Lehrererfahrungen mit romanischen Fremdsprachen. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 23-43.
- STEDJE, A. (1976). Interferenz von Muttersprache und Zweitsprache auf eine dritte Sprache beim freien Sprechen- ein Vergleich. Zielsprache Deutsch 1, 15-21.